
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מלחמות זיכרון השואה בישראל - 13878

תאריך עדכון אחרון 21-09-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' עמוס גולדברג

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: amos.goldberg@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ראשון בין 15:00 ל 16:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

השואה מעסיקה את החברה היהודית בישראל (וקודם לכן בתקופת היישוב) מהתרחשותה ועד ימינו אלה. זהו אירוע שעיצב במידה רבה את הזהות היהודית הישראלית. למרות זאת ואולי דווקא בשל כך השואה היוותה מוקד לפולמוסים ולאי הסכמות בחברה היהודית בישראל. חלק מאותם פולמוסים אף הגיעו לכדי שפיכות דמים. בחלק הראשון של הסמינר נעקוב אחר כמה מהפרשיות ההיסטוריות החשובות שעיצבו את זיכרון השואה ובחלק השני נעסוק בכמה נושאי חתך מרכזיים שהיוו מוקד לאי הסכמה ויכוח ופלמוס.

מטרות הקורס:

הקורס אמור להעניק לתלמידים ידע רחב על התפתחות זיכרון השואה בשיראל ולהעניק להם כלים לבחון באופן היסטורי אירועים או היבטים נוספים של הזיכרון הקולקטיבי בנושא השואה ובכלל

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבין את הפולמוסים שעיצבו את זיכרון השואה בישראל
להכיר ולהבין את המחלוקות ההיסטוריות העיקריות בסוגיות אלה
לבחון בעצמם תופעות של זיכרון היסטור וולנתח אותם באופן ביקורתי

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: שליש השיעור הרצאה פרונטלית ולאחר מכן דיון על חומרי הקריאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

23.10 - פתיחה ומבוא - מהו זיכרון קולקטיבי ומדוע הוא תמיד נושא שנוי במחלוקת

חלק א: פרשיות היסטוריות

30.10 - בן גוריון והשואה

טוביה פרילינג, "עיוותי הסטראוטיפ של בן גוריון והשואה", עיונים בתקומת ישראל 7, 1997 עמ' 219-238.

תום שגב, מדינה בכל מחיר: סיפור חייו של דוד בן גוריון, בן שמן: כתר, 2018, עמ' 264-279, 320-348.

11.6 - השילומים

תום שגב, המיליון השביעי: הישראלים והשואה, ירושלים: כתר 1991 עמ' 194-236.

הכנסת השנייה: פרוטוקול ישיבה 38-40 7-9.1.1952 בתוך: פולמוס השילומים משה שרת במערכות המשא ומתן על השילומים מגרמניה, תל אביב: העמותה למורשת משה שרת, 2007, עמ' 306-339.

13.11 - (שיעור זום) קסטנר - מכר את נשמתו לשטן?

חובה: מתוך: בן הכט, כחש, תל אביב: לדורי, 1994.

חובה: חמדה גור אריה, "היסטוריה משפט סיפור: חמישים שנה למשפט קסטנר", דפים לחקר השואה כ"ד, תש"ע 187-224.

ליאורה בילסקי, "משפט קסטנר", חמישים לארבעים ושמונה, 1999, עמ' 125-133.

יחיעם וייץ, דליה עופר, דן לאור, "השינוי בדימויו של קסטנר כעדות לשינוי בדימויה של השואה", עמ' 133-164

יחיעם וייץ, האיש שנרצח פעמיים, ירושלים: כתר 1995.

צפייה ב"משפט קסטנר, דרמה טלוויזיונית בשלושה חלקים"

20.11 - שואה וגבורה?

נתן אלתרמן, "יום הזיכרון והמורדים", הטור השביעי, עיתון דבר, 30.4.1954

דוד כנעני, "כאור יהל", על המשמר, 14.5.1954,

הלינה בירנבאום, החיים כתקווה, תל אביב: הוצאת המחברת 2004 [1967], 9-19.

עמוס גולדברג, טראומה בגוף ראשון: כתיבת יומנים בתקופת השואה, אור יהודה: כנרת זמורה ביתן, 2012, עמ' 104-130.

צפייה במחזה גטו של יהושע סובול.

27.11 - משפט אייכמן

חנה ארנדט, אייכמן בירושלים: דו"ח על הבנאליות של הרוע, תל אביב: בבל 200.

(<https://www.youtube.com/watch?v&eq;6-SEullyL1k>)

חיים גורי, מול תא הזכוכית, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2001

צפייה בעדויות ממשפט אייכמן: <https://www.youtube.com/watch?v=lfgjk4BFez4&eq&v?watch/com.youtube.www/>: 49) lfgjk4BFez4;eq&v?watch/com.youtube.www/

דק')

צפייה בסרט הספציאליסט של אייל סיון

12.4 - האדמור"ם בשואה

מנדל פייקאז', פרק רביעי [על הרבי מבעלז], ספרות העדות על השואה כמקור היסטורי ושלוש תגובות

חסידיות בארצות השואה, ירושלים: מוסד ביאליק, תשס"ג, עמ' 145-177.

אסתר פארבשטיין, בסתר רעם, ירושלים: מוסד הרב קוק, תשס"ב, עמ' 55-98.

אריה אדרעי, 'כיצד זוכרים? זיכרון השואה בחברה הדתית ובחברה החילונית', תרבות דמוקרטית 11 (תשסח) 7-50

חלק ב: סוגיות של זיכרון

11.12 - המזרחיים והשואה

מתוך: חנה יבלונקה, הרחק מהמסילה: המזרחיים והשואה, תל אביב: משכל, 2008.

צפייה בפרק הראשון של העונה השנייה של הסדרה "זגורי אימפריה".

https://www.xoox.co.il/clip/show_media.php?id&eq;2083

18.12 - שואה וג'נוסייד

רז סגל, "ג'נוסייד: אלימות המונית בעולם המודרני", זמנים 138, עמ' 4-15

תום שגב, המיליון השביעי: הישראלים והשואה, ירושלים: כתר 1991 עמ' 194-236.
הכנסת השנייה: פרוטוקול ישיבה 38-40.1.1952 7-9 בתוך: פולמוס השילומים משה שרת במערכות
המשא ומתן על השילומים מגרמניה, תל אביב: העמותה למורשת משה שרת, 2007, עמ' 306-339.

13.11 - (שיעור זום) קסטנר - מכר את נשמתו לשטן?
חובה: מתוך: בן הכט, כחש, תל אביב: לדורי, 1994.
חובה: חמדה גור אריה, "היסטוריה משפט סיפור: חמישים שנה למשפט קסטנר", דפים לחקר השואה
כ"ד, תש"ע 187-224.
ליאורה בילסקי, "משפט קסטנר", חמישים לארבעים ושמונה, 1999, עמ' 125-133.
יחיעם וייץ, דליה עופר, דן לאור, "השינוי בדימויו של קסטנר כעדות לשינוי בדימויה של השואה", עמ'
133-164
יחיעם וייץ, האיש שנרצח פעמיים, ירושלים: כתר 1995.
צפייה ב"משפט קסטנר, דרמה טלוויזיונית בשלושה חלקים"

20.11 - שואה וגבורה?
נתן אלתרמן, "יום הזיכרון והמורדים", הטור השביעי, עיתון דבר, 30.4.1954,
דוד כנעני, "כאור יהל", על המשמר, 14.5.1954,
הלינה בירנבאום, החיים כתקווה, תל אביב: הוצאת המחברת 2004 [1967], 9-19.
עמוס גולדברג, טראומה בגוף ראשון: כתיבת יומנים בתקופת השואה, אור יהודה: כנרת זמורה ביתן,
2012, עמ' 104-130.
צפייה במחזה גטו של יהושע סובול.

27.11 - משפט אייכמן
חנה ארנדט, אייכמן בירושלים: דו"ח על הבנאליות של הרוע, תל אביב: בבל 200.
(<https://www.youtube.com/watch?v=eq;6-SEullyL1k>)
חיים גורי, מול תא הזכוכית, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2001
צפייה בעדויות ממשפט אייכמן: <https://www.youtube.com/watch/com.youtube.www/https://www.youtube.com/watch?v=eq;6-SEullyL1k> (דק'
צפייה בסרט הספציאליסט של אייל סיון

12.4 - האדמור"ם בשואה
מנדל פייקאז', פרק רביעי [על הרבי מבעלז], ספרות העדות על השואה כמקור היסטורי ושלוש תגובות
חסידיות בארצות השואה, ירושלים: מוסד ביאליק, תשס"ג, עמ' 145-177.
אסתר פארבשטיין, בסתר רעם, ירושלים: מוסד הרב קוק, תשס"ב, עמ' 55-98.
אריה אדרעי, 'כיצד זוכרים? זיכרון השואה בחברה הדתית ובחברה החילונית', תרבות דמוקרטית 11
(תשסח) 7-50

חלק ב: סוגיות של זיכרון

11.12 - המזרחיים והשואה
מתוך: חנה יבלונקה, הרחק מהמסילה: המזרחיים והשואה, תל אביב: משכל, 2008.
צפייה בפרק הראשון של העונה השנייה של הסדרה "זגורי אימפריה".
https://www.xoox.co.il/clip/show_media.php?id=eq;2083

18.12 - שואה וג'נוסייד
רז סגל, "ג'נוסייד: אלימות המונית בעולם המודרני", זמנים 138, עמ' 4-15

25.12 - חנוכה אין לימודים

1.1 - המסעות לפולין

ג'קי פלדמן, בעקבות ניצול השואה הישראלית: משלחות נוער ישראליות לפולין וזהות לאומית, תיאורה וביקורת 19 סתיו 2001, עמ' 167-190.

1.8 - השואה "והסכסוך"

יהודה אלקנה בזכות השכחה, הארץ, 1988

בשיר בשיר ועמוס גולדברג, "מבוא והקדמה", השואה והנכבה: זיכרון זהות לאומית ושותפות יהודית-ערבית, תל אביב: ון ליר והקיבוץ המאוחד, 2015 עמ' 52-7.

אלחנן יקירה, "השואה בין פרטיקולריזם לאוניברסליזם" בתוך: בשיר בשיר ועמוס גולדברג (עורכים),
השואה והנכבה: זיכרון זהות לאומית ושותפות יהודית ערבית, תל אביב: ון ליר והקיבוץ המאוחד 2015,
עמ' 189 205

אסתר ובמן ומאיר ליטבאק, מאמפתיה להכחשה, ירושלים: יד ושם ומאגנס, 2015

גילבר אשקר, הערבים והשואה, ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, 2017.

David Motadel, "The Global Authoritarian Moment and the Revolt against Empire", American Historical Review, June 2019, pp. 843-878

15.1 - מפגש עם ראשת המדור לתיעד בעל פה ד"ר רוני מיקל אריאלי

22.1 - אנטטישמיות

[news/com.holoocaustremembrance.www//:https :IHRA](#) הגדרת האנטישמיות של ה
[archive/working-definition-antisemitism](#)
הצהרת ירושלים על האנטישמיות:[https :org.jerusalemdeclaration//:](#)
צפייה: [EQPhS5RguJA;eq&v?watch/com.youtube.www//:https :](#)
דקה 1:06:30 - 1:18:20 , 1:44:20 - 1:56:05

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0%

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 90 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: